

ՀԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔ

ԱՆԳԼԵՐԵՆ

(առարկա)

ԹԵՄԱ՝ Բառապաշարի, քերականության ուսուցումը խմբային աշխատանքի միջոցով

Կազմեց՝

Գայանե Ստեփանյան Վիլենի

(անուն, ազգանուն, հայրանուն)

Քաջարանի թիվ 5 միջն. դպրոց

(դպրոցի անվանումը)

Ղեկավար՝

Թագուհի Ղոնյան

<< Կապանի N2 ավագ դպրոց >> ՊՈԱԿ

(Վերապատրաստող կազմակերպության անվանումը)

Կապան 2022

Բովանդակություն

Ներածություն . . . . . 3-4 էջ

Գլուխ 1. Բառապաշարի , քերականության ուսուցումը խմբային աշխատանքի միջոցով

1.1 Բառապաշարի կարևորությունը օտար լեզվի համար . . . . . 5-6 էջ

1.2 Բառապաշարը զարգացնելու տարբեր եղանակներ . . . . . 6-14 էջ

Գլուխ 2

Մեփական հետազոտություն . . . . . 14-16 էջ

Եզրակացություն . . . . . 17 էջ

Հավելվածներ . . . . . 18-19 էջ

Օգտագործված գրականության ցանկ . . . . . 19 էջ

Ներածություն

Աշխարհը փոխվում է արագընթաց տեմպերով և անկանխատեսելիորեն: Տեղեկատվությունն ու գիտելիքները ձևավորում են մեր աշխարհայացքը: Այն ինչ մի ժամանակ թվում էր հավերժական ու անփոփոխ, այսօր միայն հարաբերական է կամ նույնիսկ ամբողջությամբ՝ սխալ:

Կրթության ոլորտի աշխատողները ամենուրեք գիտակցում են, որ դասավանդման և ուսուցման հնացված ձևերը այլևս անկարող են ստեղծել ու զարգացնել գիտելիքներ ու հմտություններ, որոնք անհրաժեշտ են քաղաքացուն գիտելիքների տնտեսության մեջ բարեկեցիկ կյանքով ապրելու համար: Հետրաքար ինչպես Հայաստանում, այնպես էլ ամենուրեք, դպրոցում անհրաժեշտ են դասավանդման և ուսուցման այլընտրանքային նոր մոտեցումներ:

Դասավանդման խնդիրների լուծման նպատակով համագործակցային ուսուցումը ուսուցիչների կողմից փորձարկվող միջոցներից մեկն է: Չնայած իր տարածմանը ուսուցիչների շրջանում և երկարատև պատմությունը, այն չի գտել լայն կիրառում: Դրա պատճառն ամենևին սովորողների առաջընթացի և ընդհանուր զարգացման վրա համագործակցային ուսուցման դրական ազդեցության վկայությունների բացակայությունը չէ: Իրականում, համագործակցային ուսուցումը ժամանակակից կրթության, դասավանդման և ուսուցման ամենաշատ ուսումնասիրված ոլորտներից մեկն է: Կարճ ասած՝ գիտելիքների հասարակությունում անհրաժեշտ գիտելիքների և հմտությունների ուսուցման վերաբերող հետազոտությունների արձագանքները բավական խոստումնալից են:

Խիստ կարևոր է իրարից տարբերել ավանդական խմբային աշխատանքը և համագործակցային ուսուցումը: Ուսուցիչներից շատերն են դասավանդման ընթացքում կիրառում խմբային աշխատանքը, սակայն քչերն ունեն ուսուցման գործընթացում համագործակցային ուսուցման հիմնական տարրերն ու մեթոդները ինտեգրելու համար անհրաժեշտ վարպետություն: Հենց այդ պատճառով, համագործակցային ուսուցումը քիչ է կիրառվում դասարանում և դպրոցում կիրառվող փոքր խմբերով աշխատանքները ավելի շատ խմբային աշխատանքներ

են, քան համագործակցային ուսուցում: Համագործակցային ուսուցման կիրառումը սովորելը ժամանակատար գործընթաց է: Մեկ աշխատանքային հանդիպումը կամ սեմինարը դուս բավարար չէ: Ուսուցիչներից պահանջվում է մեկ կամ երկամյա մասնագիտական վերապատրաստում և ուսուցում: Այդ ժամանակահատվածում չափազանց կարևոր է դասարանում պարբերաբար կիրառել ուսուցման հնտությունները, ուսումնասիրել համագործակցային ուսուցման վերաբերյալ գրականություն, ինչպե նաև համագործակցել նմանատիպ գործընթացներում ներգրավված ուսուցիչների հետ:

Հայաստանի դպրոցներն ի տաբերություն այլ երկրների դպրոցների ավելի շատ հիշեցնում են ուսուցիչների և սովորողների ավանդական համայնքներ: Ուստի համագործակցային ուսուցումը Հայաստանում ունի ներդրման ու զարգացման համար անհրաժեշտ հիմք և բարենպաստ պայմաններ:

“Without grammar you can say little,
without vocabulary you can say nothing”

Andrew Walkley

Գլուխ 1. Բառապաշարի , քերականության ուսուցումը խմբային աշխատանքի միջոցով:

Անգլերենի մեթոդիստ Էնդրյու Ուոքլին ասել է. «Առանց քերականության կարելի է քիչ քան ասել, առանց բառապաշարի՝ ոչինչ չասել»: Չի կարելի չհամաձայնել այս պնդման հետ: Չժխտելով քերականության ուսումնասիրության կարևորությունը, մենք հասկանում ենք, որ շատ ավելի իմաստային բեռ է պարունակում բառերը, այլ ոչ թե քերականական շինությունները:

Սովորողների բառապաշարի հարստացումը օտար լեզվի ուսուցչի ամենակարևոր խնդիրն է: Բառապաշարի հարստացման երկու նպատակ կա՝

- բառերի քանակական աճ և առկա բառապաշարի որակական բարելավում
- սովորել օգտագործել հայտնի և նոր սովորած բառերը

Այս երկու նպատակներն էլ մենք փորձում ենք իրականացնել մեր դասերում:

Բառապաշարի ուսուցման հիմնական խնդիրը աշակերտներին հիշողության մեջ բոլոր մուտքագրված և ամրագրված բառերի պահպանումն է մինչև ավարտը (գործնականում կարելի է խոսել բառերի 80%-ի մասին, նվազագույնը՝ 60%): Մա պահանջում է կրկնել (ավելի քան 20 անգամ) դրանցից յուրաքանչյուրի երկարատև օգտագործումը օպտիմալ պարբերականությամբ (բառի կազմակերպված օգտագործման սկզբում 1-3 օրից մինչև այս ժամանակահատվածի վերջում 1-3 ամիս): Այդպիսի 90%-ի կազմակերպում. Պասիվ բառապաշարի կրկնակի օգտագործումը և ակտիվ բառապաշարի 30–50%-ը պատկանում է դասագրքի հեղինակին:

Այնուամենայնիվ, ակտիվ բառապաշարի կրկնությունների կեսից ավելին և պասիվ բառապաշարի կրկնությունների մոտ 10%-ը պետք է ապահովի ուսուցիչը դասի ընթացքում խոսելու ժամանակ: Դա անելու համար ուսուցիչը պետք է յուրաքանչյուր դասի նախագծում ներառի ոչ միայն նոր, այլև դրանում կրկնվող բառերի ցանկ (թույլ

սովորած, երկար ժամանակ չօգտագործված, ամրապնդման կարիք ունեցող): Աշակերտների բառապաշարը հարստացնելու տարբեր եղանակներ կան: Ահա դրան հասնելու մի քանի ռազմավարություն:

1. Լեքսիկական խաղեր

Դրանք իրավիճակային-վարիատիվ վարժություններ են, որոնցում հնարավոր է բազմիցս կրկնել խոսքի նմուշը իրական խոսքային հաղորդակցությանը մոտ պայմաններում՝ իր բնորոշ հատկանիշներով՝ հուզականություն, ինքնաբերականություն և ազդեցության նպատակասլացություն: Լեքսիկական խաղերը կենտրոնացնում են աշակերտների ուշադրությունը բառային նյութի վրա, նպատակ ունեն օգնել նրանց ձեռք բերել և ընդլայնել իրենց բառապաշարը, նկարագարդել և կիրառել բառերի օգտագործումը հաղորդակցման իրավիճակներում: Խաղի ձևով բառապաշար ուղղված վարժությունները նպաստում են սովորողների ուշադրության, ճանաչողական հետաքրքրության զարգացմանը, նպաստում են դասարանում բարենպաստ հոգեբանական մթնոլորտի ձևավորմանը:

- **Memory game.** Ուսուցիչը գրատախտակին գրում է այն բառերը կամ արտահայտությունները, որոնք պետք է ամրագրվեն: Ուսուցիչը խնդրում է շրջել կամ փակել ձեր աչքերը և ջնջել մեկ LE: Աշակերտները պետք է գուշակեն, թե որ LE-ն է բացակայում և ճիշտ գրեն գրատախտակին:
- **Snowball game** . խաղը սկսելիս ուսուցիչն ասում է առաջին բառը: Յուրաքանչյուր հաջորդ աշակերտ պետք է անվանի բոլոր նախորդ բառերը այն հաջորդականությամբ, որով դրանք ներառվել են խաղի մեջ և ասի նոր բառ: Եթե որևէ մեկը մոռացել է որևէ բառ կամ խառնել կարգը, նա խաղից դուրս է:
- **Team game.** աշակերտները բաժանվում են երկու թիմի, առաջին թիմի աշակերտը բառն անվանում է անգլերեն, մյուս թիմի աշակերտները պետք է հնարավորինս արագ ասեն տվյալ բառը անգլերենով և դրա համար միավոր ստանան: Խաղն անցկացվում է 5 րոպե: Առավելագույն միավորներ հավաքած թիմը հաղթում

2. Արգելված բառեր

«Արգելված բառերը» պարզապես բառեր են, որոնք աշակերտներին արգելվում է օգտագործել իրենց աշխատանքում: Կազմեք «արգելված» բառերի ձեր ցուցակը. սրանք պարզ բառեր են, որոնք ձեր աշակերտներն օգտագործում են նորից ու նորից, երբ նրանք կարող են օգտագործել ավելի բարդ բառապաշար (օրինակ՝ հավանել, հետաքրքիր, ձանձրալի, լավ, գեղեցիկ, վատ, մեծ, վազել և այլն: Այնուամենայնիվ, մի պահ քննարկեք այս բառերից յուրաքանչյուրի «թույլատրված» հոմանիշները, քննարկեք իմաստների նրբությունները: Հիանալի գաղափար կլինեն պաստառ պատրաստել «արգելված» բառով և դրա այլընտրանքներով: Օրինակ՝ Հետաքրքիր՝ զվարճալի, հաճելի, ժամանցային, հետաքրքրաշարժ, գրավիչ, կլանող, լուրերի արժանի, գրավիչ, հրապուրիչ, բացառիկ, մագնիսական և այլն: Մի մոռացեք քննարկել հոմանիշների ոճական առանձնահատկությունները

3. «Բառապաշար ընտանիք»

Պատկերացրեք, որ ունենք ընտրություն՝ աշակերտները կարող են սովորել միանգամից 1 կամ 5 բառ: Ո՞րը կնախընտրեիք: Բնականաբար, մենք ցանկանում ենք, որ մեր աշակերտները հնարավորինս շատ բան սովորեն, երբ խոսքը վերաբերում է բառապաշարին: Դրան հասնելու ուղիներից մեկը բառապաշարի ներմուծումն է հարակից բառերի կամ «բառապաշարային ընտանիքների» միջոցով: Մեկ depend բայի փոխարեն աշակերտներին ծանոթ կլինի dependence, dependent, independence, independent: Միաժամանակ կծանոթանանք բառակազմության մեթոդներին:

4. Գրաֆիկական կազմակերպիչ

Նկարեք A4 թերթիկ չորս ուղղանկյունների մեջ: Այս տողերի խաչմերուկում գրեք այն բառը կամ արտահայտությունը, որը ցանկանում եք հիշել: Ստորագրեք յուրաքանչյուր ուղղանկյուն՝ սկսած վերևի ձախից ժամացույցի սլաքի ուղղությամբ.

- Description: Define the term using your own words.
- Characteristics: Give at least 3 interesting characteristics of the term.

- Synonym: What is it like?
- Antonym: What is it not like?

Աշակերտները օգտագործում են իրենց բառապաշարը վանդակները լրացնելու համար:

«Գրաֆիկական կազմակերպիչ» հիշողության մեթոդը օգնում է աշակերտներին սովորել նոր բառեր: Եթե մեր բառերով սահմանեք նոր բառային միավորներ, բերենք օրինակներ ծանոթ իրավիճակներից և տեսողական պատկերներից, ապա ցանկացած բառ երկար ժամանակ կմտնի մեր հիշողության մեջ:

Ինչպես աշխատել գրաֆիկական կազմակերպիչի հետ դասարանում.

- **Ուսուցում.** Սահմանենք բառերի ցանկ, որոնք պետք է ուսումնասիրվեն որոշակի թեմայի շրջանակներում: Աշխատելով 3-4 ուսանողներից բաղկացած խմբի հետ՝ յուրաքանչյուր խումբ թող ուսումնասիրի մեկ բառ:
- **Մինի ցուցադրություն.** Բացատրենք դասարանին, թե ինչ է գրաֆիկական կազմակերպիչը և ինչպես լրացնել վանդակները:
- **Խմբային աշխատանք.** Հեշտացրեք աշակերտներին աշխատել նոր բառերի վրա՝ յուրաքանչյուր խմբի հետ քննարկելով իրենց տրված բառը: Օգտագործենք առաջատար հարցեր՝ խրախուսելու խմբին մտածել մեր ուզած գծերով:
- **Քննարկում դասարանում.** Խնդրեք խմբից մեկ աշակերտ ներկայացնել իր խոսքը: Թող տարբեր թիմերի անդամները խոսեն միմյանց հետ և ծանոթանան այլ բառերի: Դրա համար բավական է 2-3 րոպեն, որպեսզի չխափանվի դասի ռիթմը:

5. Բառարանների օգտագործում

Նոր բառ սովորելը միշտ սկսվում է բառարանից: Ներկայումս նոր բառերի հետ աշխատելու համար առավել հարմար է օգտագործել էլեկտրոնային բառարանները, քանի որ դրանք ոչ միայն ծավալով զգալիորեն գերազանցում են գրքայինը, այլև մի

քանի վայրկյանում գտնում են ցանկալի բառը կամ արտահայտությունը, էլեկտրոնային բառարաններն ավելի շատ նորաբանություններ են պարունակում, քանի որ լեզուն մարդկանց իրական կյանքի, նրանց մշակույթի արտացոլումն է: Ամբողջ նոր բառապաշարը չի կարող պատշաճ կերպով արտացոլվել «թղթային» բառարաններում այն պարզ պատճառով, որ դրանց մշակումը չափազանց երկար է տևում: Իրականում շատ բառարաններ, որոնք ձեւավորվել են դարի կեսերի լեզվական մթնոլորտում, շատ հնացած են: Նրանք չեն նշում հին բառերի ժամանակակից իմաստները, և շատ նոր բառեր պարզապես բացակայում են: Մա հատկապես ակնհայտ է դարձել ինտերնետի զարգացման հետ մեկտեղ. վեբ էջերի մեծ մասը բաղկացած է անգլերեն տեքստերից, որոնք գրված են կենդանի ժամանակակից լեզվով, օգտագործելով խոսակցական բառապաշար և ժարգոն: Միայն էլեկտրոնային բառարանների օգտագործումը կարող է լուծել այս խնդիրը: .

Էլեկտրոնային բառարանները պարունակում են ոչ միայն տառադարձություն, այլև կարող են բառեր արտասանել:

Առավել տարածված են ABBY Lingvo, Multilex, Multitran, Cambridge Dictionaries Online: Ցանկանում եմ ձեզ ներկայացնել հետևյալ <http://wordsteps.com> կայքը, որը թույլ է տալիս կատարել սեփական բառարանի հետ աշխատելու նման աշխատանք (Vocabulary): Մեղմում ենք «ստեղծել նոր բառարան» կոճակը, անվանում ենք, բառերն ու թարգմանությունները տեղափոխում հատուկ դաշտեր, իսկ ծրագիրը ստեղծում է վարժություններ: Կան վարժությունների մի քանի տեսակներ, ինչպիսիք են բազմակի ընտրությունը, բառերի ձևավորումը և կատարողականի վիճակագրությունը: Կարող եք օգտագործել այլ մարդկանց կողմից արդեն իսկ կազմված թեմատիկ բառարաններ: Անվճար տարբերակում բառերի սահմանափակումներ կան:

6. «Բառերի պատ»

Ուսուցման արդյունավետությունը կախված է ուսումնական միջավայրի արդյունավետությունից, և դասասենյակը, որպես այդպիսի միջավայրի մաս, կարևոր դեր է խաղում: Հրավիրենք աշակերտներին ակտիվ մասնակիցներ լինել բառապաշարի ստեղծման գործընթացին՝ «Բառի պատի» միջոցով: Խնդրեք ուսանողներին գրել իրենց համար նոր բառեր, որոնք նրանք կհանդիպեն

արտադասարանական կյանքում: Բառը պետք է գրվի փոքրիկ բացիկի վրա, իսկ հակառակ կողմում՝ սահմանում և օրինակ, իսկ քարտը պետք է տեղադրվի «Բառի պատի» վրա: Յուրաքանչյուր աշակերտ կարող է ծանոթանալ բառերին: Որոշ ժամանակ անց դուք կարող եք խնդրել աշակերտներին գալ և խաղալ այս բառերով դասընկերների հետ (խաչբառեր, խուլ հեռախոս, հրաշքների դաշտ և այլն): Սովորողներին սովորաբար դուր է գալիս, որ նրանք «ձեռք են ունեցել», և նման խոսքերն ավելի լավ են հիշվում:

7. Ֆլեշ քարտեր

Քարտերը պետք է հեշտ օգտագործվեն: Անհրաժեշտ է ընտրել քարտերի ճիշտ չափը, որը հարմար տեղավորվի ձեռքի ափի մեջ, որը հեշտ կլինի տեղափոխել:

- Քարտերի համար օգտագործվում է հաստ թուղթ կամ սովարաթուղթ, քարտերը կարող են լամինացված լինել ավելի երկար օգտագործման համար:
- Քարտի դիմացի մասում դրված է օտար լեզվով բառ, հնարավոր է ավելացնել տառադարձություն և նախադասության մեջ բառի օգտագործման օրինակ: Հետևի կողմում դրված է բառի բառային իմաստը մատնանշող նկար կամ թարգմանություն:

Ֆլեշ քարտերի օգտագործումը արդյունավետ մեթոդ է հետևյալի համար.

- ✓ Բառերի գրաֆիկական ձևի սովորում
- ✓ Լեքսիկական իմաստի հիշողություն
- ✓ Խոսքի արագ վերարտադրություն (ընթերցանություն)
- ✓ Բառերի անցում պասիվից դեպի ակտիվ բառապաշար (օգտագործում խոսքի մեջ)
- ✓ Օտար լեզու սովորելու մոտիվացիայի բարձրացում:

20-րդ դարի 70-ական թվականներին գերմանացի գիտնական և լրագրող Սեբաստիան Լեյտներն առաջարկեց ավելի քիչ ջանքերով բառեր սովորելու գործնական մեթոդ (իսկ մեր դեպքում մենք խոսում ենք օտար բառապաշարի մասին), քան ավանդական մեթոդը. անընդհատ անցնելով մեկը մյուսի փոխարեն:

Այս մեթոդով այսպես կոչված ֆլեշ քարտերը դասակարգվում են խմբերի՝ կախված նրանից, թե աշակերտը որքան լավ է սովորել յուրաքանչյուր քարտի տեղեկատվությունը: Օրինակ՝ օտար լեզու սովորելիս աշակերտը փորձում է հիշել ֆլեշ քարտի վրա գրված բառի իմաստը: Եթե նա հիշում է դա, ապա քարտը փոխանցվում է հաջորդ խմբին: Եթե ոչ, ապա քարտը վերադարձվում է առաջին խմբին: Յուրաքանչյուր հաջորդ խումբ կրկնվում է աճող ընդմիջումներով: Մեթոդի առավելությունը այսպիսով, ըստ Leitner համակարգի, դուք ավելի հաճախ կրկնում եք այն բառերը, որոնք ավելի դժվար է հիշել, ինչը թույլ է տալիս ժամանակ խնայել լավ հիշվող բառերի վրա: Արդյունքում նկատվում է մարզումների վրա ծախսվող ժամանակի կրճատում:

Leitner համակարգի ադապտացված մեթոդ - դուք պետք է վերցնեք ֆլեշ քարտերի կույտ: Եթե վերին քարտի բառը հայտնի է, ապա քարտը տեղափոխվում է կույտի վերջ: Եթե բառն անհայտ է, ապա թարգմանությունը դիտելուց հետո այն տեղափոխվում է կույտի մեջտեղը (ավելի մոտ սկզբին), որպեսզի այն առաջանա ավելի վաղ և ավելի հաճախ, քան արդեն հայտնի բառերը: Այսպիսով, մենք հասնում ենք անհրաժեշտ բարդ բառապաշարի ավելի հաճախակի կրկնելուն և դրա մնայուն անգիրին:

Մենք կարող եք քարտեր պատրաստել բայերի բառակապակցություններով :

<http://www.english-4kids.com/flashcards.html> կայքը ունի պատրաստի գունավոր ֆլեշ կրիչների հսկայական ընտրանի:

8. Հիշողության քարտեր

Հիշողության արվեստ Mind Map հանդես է գալիս որպես տեղեկատվության մշակման և փոխանցման ավանդական եղանակների այլընտրանք (նշումներ, համառոտ նշումներ, դիագրամներ և այլն): դառնալ սեփական գիտելիքների ակտիվ ստեղծող:

Հիշողության քարտեզի մեթոդի հոգեբանական հիմքը ասոցիատիվ մտածողությունն է: Հիշողության քարտն ինքնին, իր ստեղծողների տեսանկյունից, մոդել է, թե ինչպես է աշխատում մեր ուղեղը:

Բավական է հիշողության մեջ վերարտադրել այս տեղեկատվական քարտեզի մեկ օբյեկտը, և այն շղթայով կքաշի տասնյակ փոխկապակցված փաստեր, իրադարձություններ, սենսացիաներ: Ահա թե ինչպես է առաջանում բազմաչափ ասոցիատիվ մտածողությունը, որը թույլ է տալիս տեսնել ոչ միայն շրջապատող աշխարհի առարկան իր մեջ, այլ փոխկապակցված այլ առարկաների հետ:

Սա հիշողության քարտի սկզբունքն է:

Թոնի Բուզանի կողմից մշակված մտքի քարտեզներ ստեղծելու որոշակի կանոններ կան, որոնք մանրամասն նկարագրված են նրա «Ինչպես մտածել քարտեզում» գրքում, մասնավորապես՝

- Հիմնական գաղափարը, խնդիրը կամ խոսքը գտնվում է կենտրոնում: Բուզանը գրեթե հիմնական նշանակություն է տալիս ասոցիատիվ շղթայի բանալի բառի ընդգծմանը
- Կենտրոնական գաղափարը պատկերելու համար կարող եք օգտագործել գծագրեր, նկարներ:
- Յուրաքանչյուր հիմնական ճյուղ ունի իր գույնը:
- Քարտեզներ ստեղծելու համար օգտագործվում են միայն գունավոր մատիտներ, մարկերներ և այլն:
- Հիմնական ճյուղերը կապված են կենտրոնական գաղափարի հետ, իսկ երկրորդի, երրորդի և այլն: Պատվերները միացված են հիմնական մասնաճյուղերին:
- Ճյուղերը պետք է լինեն կոր, ոչ ուղիղ (ինչպես ծառի ճյուղերը):
- Յուրաքանչյուր տողի վերևում՝ ճյուղ, գրված է միայն մեկ հիմնաբառ:
- Ավելի լավ մտապահելու և յուրացնելու համար ցանկալի է օգտագործել գծանկարներ, նկարներ, ասոցիացիաներ յուրաքանչյուր բառի վերաբերյալ:

Աշխատանքի արդյունքը մեկ անձի կամ մեկ խմբի անհատական արդյունք է: Արտահայտում է անհատական կարողություններ, տարածք է ստեղծում ստեղծագործական կարողությունների դրսևորման համար:

Բհարկե, Mind Maps-ի կազմման համար կարող եք օգտագործել հատուկ ծրագրեր, ինչպիսիք են MindJet Mind Manager, ConceptDraw MINDMAP, MindMapper և այլն,

բայց եւ խորհուրդ եւ տալիս մտքի քարտեզներ պատրաստել ձեռքերով. սա լավ միջոց է միտքը համակարգչից հանելու և հեռացնելու համար, մարզել մտածողությունը և երևակայությունը:

Մտքի քարտեզների առավելությունները՝

- ✓ հարմար է օգտագործել
- ✓ ցույց տալ երևույթների միջև կապերը, մտածողության տրամաբանությունը
- ✓ նպաստել տեղեկատվության ավելի լավ մտապահմանը
- ✓ հավաքել մեծ քանակությամբ տվյալներ
- ✓ զարգացնել կրեատիվությունը, մտածողությունը

Այս տեխնիկան լավ է օգտագործել խմբային աշխատանքում՝ որոշակի թեմայի շուրջ անցած բառային նյութը համախմբելու փուլում:

9. Ոտանավորներ, բանաստեղծություններ, երգեր

Բառային միավորների ուսումնասիրությունը տեղի է ունենում խաղային եղանակով, ինչը նպաստում է դասում սովորողների հարմարավետ վիճակին: Երեխաները սովորաբար ունենում են անկայուն ուշադրություն: Հետևաբար, հրամայական է, որ դասի պլանում անհրաժեշտ է նախատեսել աշխատանքի այն տեսակները, որոնք թեթևացնում են սթրեսը, փոխում են երեխաների ուշադրությունը և առաջացնում դրական հուզական տրամադրություն: Տաղեր, բանաստեղծություններ սովորելը համապատասխանում է երեխաների տարիքային և հոգեբանական առանձնահատկություններին: Դրանք հեշտ է սովորել, ունեն այնպիսի հատկանիշներ, ինչպիսիք են ուրիշը, ձայնի կրկնությունը: Երեխաների համար պոեզիա կարդալը զվարճալի է: Իսկ էմոցիոնալ դրականորեն ապրածը երկար է մնում հիշողության մեջ՝ հետք թողնելով երեխայի մտքում: Հանգույցի շնորհիվ բառային և քերականական կառուցվածքները հեշտությամբ ակտիվանում են բանավոր խոսքում:

Այստեղ հիմնարար կետը խոսքի վավերական նմուշի օգտագործումն է, և այստեղ երգերն ու բանաստեղծությունները շատ առավելություններ ունեն արձակ նյութի նկատմամբ: Դրանք հեշտ է ներկայացնել, հեշտ է հիշել, կարելի է երգել երգչախմբում, ինչը հեռացնում է անապահով աշակերտների հոգեբանական ճնշումը: Իսկական

երգի նյութում հաճախ հանդիպում են ամբողջ բառակապակցություններ և առանձին բառային միավորներ, որոնք հատուկ են խոսակցական խոսքին:

10. Խաչբառ

Խաչբառերը սովորողների համար իրենց բառապաշարն ակտիվացնելու հիանալի միջոց են:

Այս ռազմավարությունը կարող է օգտագործվել նոր թեմայի առաջին դասում: Սովորողները հիշում են այն բառերը, որոնք կօգտագործեն հաջորդ դասին:

Խաչբառը հիանալի միջոց է վերանայելու այն, ինչ սովորել էք նախքան թեստ անելը: Հրավիրեք սովորողներին խաչբառ կազմել՝ օգտագործելով ուսումնասիրված թեմայի նոր բառերը: Նրանք կկրկնեն իրենց ուղղագրությունը, կհիշեն իմաստները: Թույլ սովորողների համար խաչբառին կարող էք կցել բառերի թեմատիկ ցանկ, որպեսզի նրանք կարողանան ընտրել ճիշտը:

Իհարկե, աշակերտների բառապաշարի ընդլայնման ռազմավարությունների ցանկը կարելի է շարունակել, և յուրաքանչյուր ուսուցիչ կընտրի իրեն ավելի մոտ գտնվող այն մեթոդները: Հիմնական բանը, որ պետք է հիշել, այն է, որ բառապաշարի վրա աշխատանքը պետք է լինի մշտական և համակարգված:

ԳԼՈՒԽ .2. Սեփական հետազոտություն

Աշխատանքը շատերին հայտնի մեթոդի կիրառման մի առաջարկ է՝ ուսուցիչների մեթոդական մոտեցումները հարստացնելու նպատակով: Առաջարկում եմ անգլերենի դասերին դասի իմաստի ընկալման փուլում մեր կողմից հաճախակի օգտագործվող «Flash cards», «Crossword», «Vocabulary Family», «Lexical games» մեթոդների կիրառման հնարավորություն՝ որպես սովորողի բառապաշարը հարստացնելու, ընդլայնելու և համագործակցային հմտությունների զարգացման արդյունավետ ձևեր: Դուրս գալով իմ հոդվածի ծավալի սահմանափակ լինելուց՝ իմ կողմից առաջարկվող մեթոդները տրված են 4-րդ դասարանի «Do you remember parts of body» դասի օրինակով՝ դասի պլանի հետևյալ հաջորդական քայլերով.

- ✓ Հրահանգել աշակերտներին ձևավորել երկու խումբ:
- ✓ Խմբերին բաժանել Flash cards:

- ✓ Գրատախտակին գրել մեթոդի անունը՝ « Flash cards», և բացատրել աշխատելու ընթացքը: Խմբերը պետք է նախ անհատապես ուսումնասիրեն հանձնարարված աշխատանքը, քննարկեն և գրեն իրենց իմացածը թղթի վրա :
- ✓ Ներկայացնել գնահատման չափանիշները: Խմբերը կգնահատվեն ըստ գրված բառերի քանակի:
- ✓ Տրվում է աշխատանքի կատարման ժամանակ:
- ✓ Խմբի աշխատանքը կներկայացնի ուսուցչի կողմից ընտրված աշակերտը:
- ✓ Հաջորդ փուլում կիրարկենք « Vocabular Family»՝ աշակերտներին ծանոթացնել նոր բառեր և բառակապակցություններ՝
For example՝ headache, backache, stomach ache և այլն:Գործածենք այն նախադասություններում:
- ✓ «Lexical games» մեթոդի կիրառումը կնպաստի կենտրոնացնել աշակերտների ուշադրությունը բառային նյութի վրա, նպատակ ունի օգնել նրանց ձեռք բերել և ընդլայնել իրենց բառապաշարը, նկարագարդել և կիրառել բառերի օգտագործումը հաղորդակցման իրավիճակներում՝
  - Առաջին խումբի աշակերտը բառն անվանում է անգլերեն, մյուս խմբի աշակերտները պետք է հնարավորինս արագ ասեն տվյալ բառը անգլերենով և դրա համար միավոր ստանան: Խաղն անցկացվում է 5 րոպե: Առավելագույն միավորներ հավաքած խումբը հաղթում է:

Առաջադրանքի արդյունքները կբացահայտեն նաև խմբերից յուրաքանչյուրի համագործակցային աշխատանքը և ներկայացման որակը, ինչի հիման վրա կկատարվի խմբերի կամ անհատների գնահատում:

Ուսուցչի աշխատանքի զարգացման ընթացքը արդյունավետ կարգավորելու համար առաջարկում եմ օգտագործել ինքնագնահատման աղյուսակ, որտեղ յուրաքանչյուր փորձից հետո ուսուցիչը գրանցում է տվյալ դասի հաջողություններն ու թերությունները: Դրանց վերլուծության արդյունքում ուսուցիչը հնարավորություն կունենա գտնելու թերությունները շտկելու, կատարելագործելու ուղիներ և շարունակաբար կրկնելու դեպքում կարող է հասնել մեթոդի կիրառման առավել արդյունավետության:

Ուսուցչի աշխատանքի գնահատման չափանիշներ	Դասերի հերթական համարները			
Խմբերի համասեռությունը				
Խմբում անդամների համագործակցության աստիճանը				
Խմբում իշխող աշակերտ(ներ)ի առկայությունը				
Առաջադրանքների ձևակերպման հստակությունը				
Առաջադրանքների համապատասխանությունը մեթոդին, թեմային ու խմբերին				
Ժամանակի իրատեսական բաշխումը				
Անհրաժեշտ ռեսուրսների առկայությունը				

Հետազոտության արդյունքները

4-րդ դասարանում, որտեղ սովորում են 8 աշակերտներ, «Do you remember parts of body?» թեման ուսումնասիրելիս ստացել ենք հետևյալ արդյունքները.

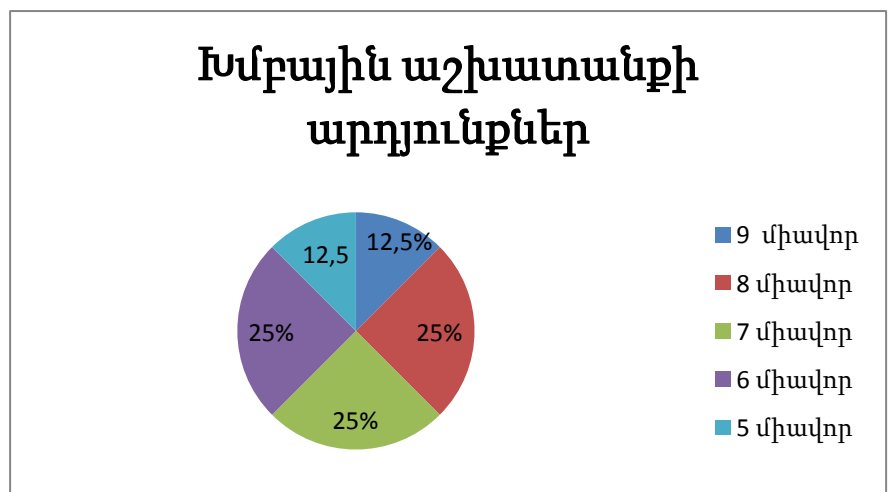
9» միավոր-1 աշակերտ

«8» միավոր-2 աշակերտ

«7» միավոր-2 աշակերտ

«6» միավոր-2 աշակերտ

«5» միավոր-1 աշակերտ

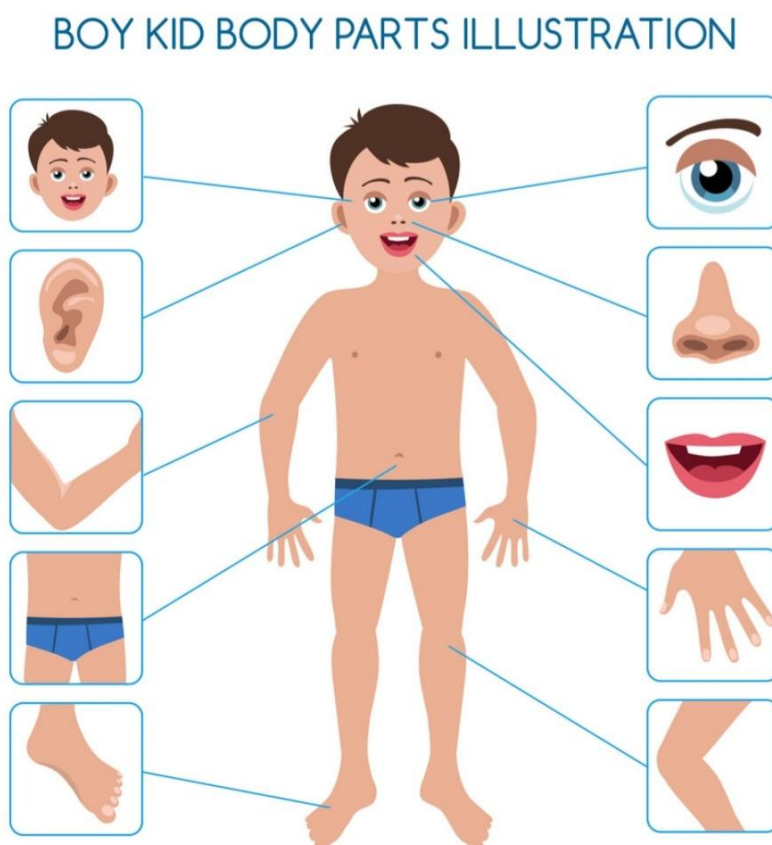
Եզրակացություն

Ուսուցչի արդյունավետ աշխատանքի նախապայմաններից մեկը ուսուցման բազմազան միջոցներին տիրապետելն է: Այս իմաստով ուսուցման նոր մեթոդների ու եղանակների իմացությունը շատ կարևոր է: Համագործակցային ուսուցումն ապահովում է մեծ առաջընթաց ուսուցման և ուսումնառության գործընթացում: Մանկավարժական նշանակությունից բացի, այն ունի նաև հասարակական գործառույթ: Համագործակցային բազմազան հմտություններ են անհրաժեշտ խմբային աշխատանքն արդյունավետ դարձնելու համար: Ուստի, այդ հմտությունների ձևավորումն ու զարգացումը պետք է իրականացնել ուսուցման և ուսումնառության գործընթացում՝ ապահովելով դրանց արդյունավետության գիտակցումն և ձեռքբերումները:

Հավելված

1. Flash cards

- What are the 10 parts of the body?
- Write them on the paper.

2. Vocabular family

Complete the sentences using the correct words: headache, backache, earache, toothache, stomach ache.

- I must go to the dentist. I have a...
- She worked so hard that she had a...
- Don't shout I have an...
- Mary eats a lot so she often has a...
- Lie down on the bed if you have a...

3. Lexical games

Pupils of the first group must pronounce the words in Armenian and the second group must answer them in English.

Գրականության ցանկ

1. Աղամյան Ն., Դասավանդման մեթոդիկայի արդի տեխնոլոգիաներ, Ուսումնամեթոդական ձեռնարկ, «Էդիթ Պրինտ», Երևան 2018, 264 էջ:
2. Խաչատրյան Ս. Գ., Ուսուցման ժամանակակից մեթոդների կիրառումը, Գյումրի, 2006
3. Dobao, A. F. (2014). Բառապաշարի ուսուցում համագործակցային առաջադրանքներում՝ զույգերով և փոքր խմբերով աշխատանքի համեմատություն: Լեզվի ուսուցման հետազոտություն, 18
4. <http://gspi.am/media/journal/2014n1b/37.pdf>

